

```
import random

# Training data (kam ma'lumot)
X = [1, 2]
Y = [2, 4]

# Boshlang'ich weight noto'g'ri berilgan
W = 0

# Learning rate juda katta
learning_rate = 1

# Epoch juda kam
epoch = 2

for j in range(epoch):
    for i in range(len(X)):

        # Output noto'g'ri hisoblangan (input ishlatilmagan)
        output = W

        # Error noto'g'ri formula
        error = output - Y[i]

        # Weight noto'g'ri yangilanmoqda (input yo'q)
        W = W + learning_rate * error

# Natija
print("Final weight:", W)
```

**Mavzu: Python dasturlash tilida chiziqli aproksimatsiya masalasini yechish uchun
perseptron yaratish**

Amaliy vaziyatlar — tahlil va qaror talab etiladi

Mavzu: Python dasturlash tilida chiziqli aproksimatsiya masalasini yechish uchun perseptron yaratish

Sun’iy neyron tarmoqlari, xususan perceptron modeli, chiziqli aproksimatsiya masalalarini yechishda samarali vosita hisoblanadi. Perseptron yordamida kirish va chiqish ma’lumotlari orasidagi bog’lanish aniqlanadi va model o‘rganish jarayonida o‘z og‘irliklarini moslashtirib boradi. Quyida perceptron yaratish va undan foydalanish jarayonida uchrashi mumkin bo‘lgan amaliy vaziyatlar, ularning tahlili va tegishli qarorlar keltirilgan.

1. O‘quv ma’lumotlari (training data) yetarli emas

Tahlil:

Perseptron modelining samarali ishlashi bevosita o‘quv ma’lumotlari hajmi va sifatiga bog‘liq. Agar training data yetarli bo‘lmasa, model kirish va chiqish ma’lumotlari orasidagi qonuniyatni to‘liq o‘rganolmaydi. Natijada model noto‘g‘ri yoki aniq bo‘lмаган natijalarni beradi.

Qaror:

Modelni samarali o‘rgatish uchun o‘quv ma’lumotlari sonini oshirish zarur. Ko‘proq kirish-chiqish juftliklari qo‘shilishi model aniqligini oshiradi va xatolikni kamaytiradi.

2. Learning rate juda katta qiymatda berilgan

Tahlil:

Learning rate (o‘rganish tezligi) model og‘irliklarining qanchalik tez o‘zgarishini belgilaydi. Agar learning rate juda katta bo‘lsa, og‘irliklar keskin o‘zgaradi va model optimal yechimga yaqinlashmasdan, doimiy tebranish holatida qoladi.

Qaror:

Learning rate qiymatini kichikroq qilib tanlash kerak. Masalan, 0.01 yoki 0.001 kabi qiymatlar modelni barqaror o‘rganishiga yordam beradi.

3. Epoch soni juda kam berilgan

Tahlil:

Epoch — bu modelning o‘quv ma’lumotlari asosida o‘rganish jarayonining takrorlanish sonidir. Agar epoch soni kam bo‘lsa, model yetarli darajada o‘rganishga ulgurmaydi va natijada xatolik yuqori bo‘lib qoladi.

Qaror:

Epoch sonini oshirish zarur. Masalan, 100, 500 yoki 1000 epoch modelning yaxshiroq o‘rganishiga imkon beradi.

4. Boshlang‘ich og‘irlilik (weight) noto‘g‘ri tanlangan

Tahlil:

Perseptron modelida boshlang‘ich og‘irlilik muhim rol o‘ynaydi. Agar boshlang‘ich og‘irlilik noto‘g‘ri tanlansa, model o‘rganish jarayonida optimal yechimga erishishda qiyinchilikka duch kelishi mumkin.

Qaror:

Boshlang‘ich og‘irlilikni tasodifiy (random) qiymat orqali tanlash tavsiya etiladi. Bu modelning samarali o‘rganishiga yordam beradi.

5. Kirish ma’lumotlari noto‘g‘ri berilgan

Tahlil:

Agar kirish ma’lumotlari noto‘g‘ri yoki xatolik bilan berilsa, model noto‘g‘ri natijalarni o‘rganadi va noto‘g‘ri bashorat qiladi.

Qaror:

Kirish ma'lumotlarini diqqat bilan tekshirish va faqat to'g'ri hamda aniq ma'lumotlardan foydalanish zarur.

6. Xatolik (error) hisoblanmayapti

Tahlil:

Perseptron modelining o'rghanish jarayoni xatolikni hisoblash va uni kamaytirishga asoslanadi. Agar xatolik hisoblanmasa, model o'z og'irliliklarini yangilay olmaydi va o'rghanish jarayoni to'xtaydi.

Qaror:

Quyidagi formula yordamida xatolikni hisoblash zarur:

$$\text{Error} = \text{Target} - \text{Output}$$

Bu modelni to'g'ri o'rghanishiga yordam beradi.

7. Og'irliliklarni yangilash formulasi ishlatalmayapti

Tahlil:

Og'irliliklarni yangilash perseptron o'rghanish algoritmining asosiy qismidir. Agar bu formula ishlatalmasa, model o'rganmaydi va natija o'zgarmaydi.

Qaror:

Og'irlik quyidagi formula asosida yangilanadi:

$$W = W + \text{learning\_rate} \times \text{error} \times \text{input}$$

Bu formula modelni optimal yechimga yaqinlashtiradi.

8. Model natijasi katta xatolik bilan chiqmoqda

Tahlil:

Agar model natijasida xatolik katta bo'lsa, bu noto'g'ri learning rate, kam epoch soni yoki yetarli training data yo'qligini bildiradi.

Qaror:

Learning rate moslashtiriladi, epoch soni oshiriladi va training data hajmi ko'paytiriladi.

9. Perseptron modeli o'r ganmayapti

Tahlil:

Bu holat quyidagi sabablarga bog'liq bo'lishi mumkin:

- Learning rate noto'g'ri berilgan
- Xatolik hisoblanmagan
- Og'irlilik yangilanmagan

Natijada model samarali ishlamaydi.

Qaror:

Algoritm formulalarini tekshirish va barcha hisoblash bosqichlarini to'g'ri amalgash oshirish zarur.

10. Model o'rgatilgan, lekin yangi ma'lumotlarda xatolik katta

Tahlil:

Bu holat model faqat training data ga moslashib qolganini bildiradi. Yangi ma'lumotlar uchun model umumlashtirish qobiliyatiga ega emas.

Qaror:

Ko'proq va turli xil training data ishlatish hamda model parametrlarini optimallashtirish zarur.